

Petr Čornej:

Nový Starý kolegiát ?

Teprve v posledních desetiletích našli badatelé klíč k pochopení literatury husitského období, jejíž umělecké hodnoty odmítali brát dlouhý čas v potaz. Moderní literární věda a historie, důsledně respektující specifika husitského myšlení, sice rehabilitovaly mnohé přehlížené památky,¹ avšak na některá díla se stále ještě neprávem zapomíná. Mezi ně náleží i latinsky psaná kronika tzv. Starého kolegiáta pražského, vzrušující husitology především tajemnou postavou svého autora, méně již literárními kvalitami. Text tohoto díla však obsahuje krátké, leč pozoruhodné pasáže, prozrazující snahu spisovatele zachytit adekvátní a působivou formou slavná husitská vítězství i události, jež se nerasmazatelně vryly do vědomí pamětníků a vstoupily do dějin. Českou vědeckou veřejnost seznámil s uvedeným spisem v roce 1846 František Palacký, badatel, který v husitské epoše spatřoval vrchol české historie a jeden z nejmohutnějších projevů vzepětí lidského ducha vůbec, avšak zároveň člověk, jenž husitskou literární produkci pokládal za planou a jalovou.² Proto ani nepřekvapuje, že se Palacký ve zprávě o nálezu a obsahu kroniky zabýval prací z hlediska historika, ale nezmínil se o její literární úrovni.³ Podle indicií, jež ovšem v krátkém referátu blíže neanalyzoval, považoval za pravděpodobné, že kroniku, líčící události let 1419–1441, sepsal člen pražské univerzity, nejspíše mistr-kolegiát.⁴ Tak se dostalo dílku názvu, který se záhy plně vžil: *Chronicon veteris collegiati Pragensis*.

Kronika tzv. Starého kolegiáta není původní prací v novodobém slova smyslu. Její autor se opřel o text východočeské větve Starých letopisů českých⁵ a ten mu posloužil jako osnova jeho vlastního spisu. S východo-

českými anály, které vznikly v Hradci Králové, nakládal Starý kolegiát velmi volně. Pokud popisoval události, které sám prožil, potom mu byly královéhradecké letopisy pouhou chronologickou osnovou, ovšem v díle se vyskytují i ucelené pasáže přímo převzaté z východočeské předlohy. Je zajímavé, že se Palacký o zjevné souvislosti mezi prací tzv. Starého kolegiáta a východočeskými anály ani slovem nezmiňoval, ač mu úzká vazba musela být *zřejmá na první pohled. Vždyť soubor Starých letopisů českých kdysi sám připravil do tisku.*⁶Následující husitologické generace se s Palackého opatrným přístupem nespokojily a pokusily se tzv. Starého kolegiáta zbavit anonymity a zjistit tak nového českého kronikáře, jenž zachytil řadu událostí husitské revoluce jedinečným způsobem. Východočeská stopa stála přitom v centru jejich pozornosti.

Identifikace autora však naráží na mnohé překážky. V první řadě je to fakt, že kronika tzv. Starého kolegiáta pražského je uchována v jediném rukopise, uloženém v Hessenské zemské knihovně v Darmstadtu.⁷František Palacký jej získal pouze na čas k prostudování a stačil pořídit alespoň jeho opis, který později využil Konstantin Höfler při přípravě prvního dílu edice *Geschichtschreiber der husitischen Bewegung*.⁹ I vydavatelé sedmého svazku řady *Fontes rerum Bohemicarum* se přidrželi znění Höflerovy edice a s originálem textu nepracovali.¹⁰ Ve třicátých letech našeho věku nechal zhotovit fotokopii důležité památky pro potřeby Státního historického ústavu Bedřich Mendl,¹¹ avšak jeho krok zůstal bez praktického edičního a badatelského využití.¹²Toto konstatování platí i v současnosti, kdy fotokopie kroniky tzv. Starého kolegiáta chová ve svých sbírkách Ústav československých a světových dějin ČSAV.¹³Po pravdě řečeno znalost rukopisu přispívá jen málo k řešení záhad, jimiž je dílo obestřeno. Darmstadtský manuskript je poměrně pozdním opisem¹⁴a autograf není /a sotva kdy bude/ k dispozici.

Ačkoliv dané podmínky velice znesnadňují určení autora, přesto všichni husitologové, kteří se kronikou tzv. Starého kolegiáta dosud zabývali, věnovali největší pozornost právě této otázce. Ne všichni ale kráčeli v Palackého šlépějích. Názor zakladatele moderního českého dějepisectví zastávali a hájili především Václav Flajšhans a F.M.Bartoš, zprvu též i J.V.Šimák. Všichni tři jmenovaní pokládali za rozhodující kronikářovu zprávu, že mu byl při vybíjení univerzitních kolejí *ve dnech po stětí Jana Želivského v březnu 1422* zabaven autograf traktátu o přijímání pod obojí způsobou, který napsal "Constancie in carcere" mistr Jan Hus.¹⁵ Tato okolnost spolu s celkovým postojem k dalším revolučním událostem staví autora jednoznačně na stranu konzervativní husitské pravice. Od tohoto poznání už byl jen krůček ke ztotožnění tzv. Starého kolegiáta s konkrétním univerzitním mistrem. Šimák a Flajšhans uvažovali o Petru z Mladoňovic,¹⁶ avšak F.M.Bartoš jejich argumenty odmítl správným konstatováním, že člověk, který byl očitým svědkem Husova pobytu na kostnickém koncilu, by nikdy nenapsal, že betlémský kazatel složil traktát o přijímání pod obojí v žaláři.¹⁷ Dílko *De sanguine Christi sub specie vini* totiž vzniklo ještě před Husovým uvězněním.¹⁸ Proto se Bartoš přiklonil nejprve k autorství mistra Jana Příbrama,¹⁹ ale vzápětí své stanovisko změnil a vyslovil se pro identifikaci anonymního kronikáře se známým lékařem mistrem Janem z Borotína.²⁰ Toto určení, které nalezlo svého času kladné přijetí,²¹ je však založeno na chybné interpretaci pramenů.

Bartoš vyšel ze správného postřehu, že tzv. Starý kolegiát musel poznat východočeské anály ještě v Hradci Králové, neboť pražské prostředí se s nimi seznámilo až na přelomu 15. a 16. století, kdy je začlenilo do souboru Starých letopisů českých.²² V roce 1451 pobýval v Hradci Králové právě *mistr Jan Borotín, který by tak mohl*

být hledaným autorem. V tomto smyslu se také Bartoš několikrát vyjádřil²³ a svoji hypotézu proklamoval natolik vehementně, že se v jeho pracích změnila pozvolna v jistotu.

Celá konstrukce se však začne hroutit v okamžiku, pohlédneme-li blíže na Bartošovy argumenty. Zkušený husitolog totiž s jistotou předpokládal, že východočeské anály sepsal královéhradecký písař Jan Krušinka, který zemřel v roce 1438.²⁴ Po jeho smrti získal prý k jeho zápiskům přístup tzv. Starý kolegiát a pokračoval v nich souběžně s událostmi až do roku 1441.²⁵ Náhoda přitom nahrála Bartošovi další důvod pro jeho domněnku. Na foliu 196 rukopisu 4902 Rakouské národní knihovny ve Vídni objevil Bartoš Borotínův přípis Janu Rokycanovi, datovaný dnem 13.4.1438.²⁶ O této písemnosti neváhal Bartoš prohlásit, že vznikla určitě v Hradci Králové, kde tou dobou Borotín "dlel návštěvou".²⁷ Tento závěr je přinejmenším podivuhodný, neboť v Bartošem citovaném úryvku není o Hradci Králové jediná zmínka: "O igitur prudentissime vir, d. Joh. R., unacum aliis viris prudentissimis in specula huius inclite civitatis constitutus... Saluti huius civitatis, sicut facitis, feliciter provide. Ego...ista scribo pro salute vestra et huius inclite civitatis, quam diligo, cui servio, cuius salutem et honorem desidero, toto posse."²⁸ Nezbyvá proto než pokus o identifikaci Starého kolegiáta s mistrem Borotínem odkázat do říše čirých hypotéz.

Stejně neudržitelné je i mínění, že zprávy z let 1438-1441 napsal Starý kolegiát bez pramenné opory.²⁹ Většina z nich je vskutku formulována samostatně, avšak zprávy o obležení hradu Valdštejna v roce 1440, o rozbrojích v Uhrách, zápis o dobytí Dubenče a Černíkovic a konečně i výklad o kutnohorské synodě v roce následujícím prozrazují souvislost s východočeskými anály.³⁰ Je jen škoda, že se královéhradecké letopisy nezachovaly

v úplném znění, nýbrž ve více či méně porušených opisech. Shody mezi textem kroniky tzv. Starého kolegiáta a východočeskými zápisy by vynikly ještě markantněji.

Královéhradecké anály končí ve všech zachovaných verzích rokem 1441³¹/tento fakt zároveň vyvolává určité pochybnosti o uvažovaném Krušinkově autorství/. Stejným datem a stejnou událostí /kutnohorskou synodou/ končí i tzv. Starý kolegiát.³² Z tohoto zjištění vyvstává jediný možný závěr. Starý kolegiát měl k dispozici východočeské zápisky, dovedené k roku 1441, které mu sloužily jako předloha, již rozšiřoval o vlastní vzpomínky a komentáře. Kolegiátova předloha stála, jak vyplývá z komparace jeho díla se zachovanými opisy královéhradeckých záznamů, blízko dnešnímu textu b Starých letopisů českých.³³ V okamžiku, jakmile východočeský text skončil, ustal v práci i Starý kolegiát, neboť ztratil písemně fixovanou oporu. Nebylo to nic neobvyklého. Obdobný případ známe také z vývoje pražské větve Starých letopisů. Druhý redaktor této práce se rovněž přidržoval textu sahajícího do roku 1440 a obohacoval jej o osobní vzpomínky a zamyšlení.³⁴ Když však dospěl ke konci své předlohy, odložil pero. Pro dnešního člověka je tento jev těžko pochopitelný, v pozdním středověku však mělo psané slovo stále ještě velikou autoritu a úsloví "co je psáno, to je dáno", tehdy opravdu platilo.³⁵ Na písmem zaznamenaný text spoléhali mnozí vzdělanci více než na vlastní paměť a úsudek, které nebyly neomylné. *Ve světle tohoto zjištění byl postup druhého pražského redaktora Starých letopisů i tzv. Starého kolegiáta naprosto logický.*

Teprve po kritice Bartošových názorů lze pokračovat dále. Úzká vazba Starého kolegiáta k východočeským zápiskům nezůstala utajena ani dalším historikům. Ti však nešli cestou Františka Palackého a odmítli jeho

předpoklad, že dílo napsal pražský univerzitní mistr. Na základě autorových zmínek o jeho přímé účasti ve válečných taženích /v roce 1423 byl ve výpravě Pražanů a utrakvistické šlechty proti Žižkovi, již slepý vojevodce rozdrtil v bitvě u Strauchova dvora,³⁶ o pět let později jel v řadách pražských a polních vojsk do oblastí západního Slovenska a Slezska³⁷/ hledali Josef Pekař³⁸ a Evžen Stein³⁹ kronikáře mezi příslušníky východočeské šlechty, spjaté nějakým způsobem s osobou Diviše Bořka z Miletínka. Tato hypotéza nepostrádá racionální jádro, neboť o Diviši Bořkovi a jeho synu Jetřichovi Starý kolegiát nejednou hovoří. Václav Novotný zase hádal na neznámého Pražana, jenž východočeské zápisky přepracoval v průběhu čtyřicátých let.⁴⁰ Tomuto názoru stál blízko i Rudolf Urbánek, ztotožňující autora se staroměstským měšťanem Václavem Duršmídem, popraveným 30.4.1453.⁴¹ Naposledy tezi o členu pražské univerzity zamítl Ivan Hlaváček.⁴² Vedle autorova zájmu o válečné události, který nepatřil k typickým projevům univerzitního vzdělance, náležela k hlavním argumentům všech Palackého oponentů barbarská latina kroniky, poznamenaná četnými bohemismy.⁴³

Avšak přesto se zdá, že měl Palacký pravdu a kronika vskutku pochází z pera mistra pražského vysokého učení. Klíč k určení autora nabízí totiž především přehlížená literární stránka díla. To je napsáno latinsky, zatímco jeho hlavní pramen-východočeské anály-česky. Samotný překlad českého textu do latiny vyžadoval zvládnutí latinského jazyka na velmi solidní úrovni, a tudíž i značný stupeň dosaženého vzdělání. Četné bohemismy, charakteristické ovšem i pro tvorbu jiných latinsky píšících českých kronikářů, pak mohly být do jisté míry podmíněny spisovatelovou závislostí na české předloze.

Důkazem, že autor sám latinu ovládal poměrně dobře, jsou verše, kterými se pokusil zachytit husitská vítězství

u Habrů a Německého Brůdu v lednu 1422, jež však z grafické podoby textu nevyvstávají příliš zřetelně. Uvádím alespoň ukázkou pro příklad: "Vexilla relinquunt, equos calcaribus urgent, et fugiunt pariter, quis nisi fugere potest; et qui non fugiunt, mortis corpora subdunt, quosque /sic/ capit gladius, alii merguntur in amne."⁴⁴ Není třeba prohlašovat tuto pasáž za součást ztracené historické písně, pocházející z tvůrčí dílny mistra Vavřince z Březové, jak činil Rudolf Urbánek.⁴⁵ Podobnými slovy, z nichž je patrná závislost na starších tradičních literárních vzorech, vylíčil totiž Starý kolegiát i bitvu u Ústí nad Labem 15.6.1426: "Et instaurant inter se utreque /sic/ partes bellum durissimum, et vicissim bello insudantibus Boemi fortiter iruunt in Almanos, et Almani non valentes graves ictus eorum sustinere dimissis omnibus curribus, pixidibus et tentoris terga vertunt, vexilla linquunt, equos calcaribus urgent. Et fugiunt omnes, qui solummodo fugere possunt. Et Boemi velut leones ipsos insequuntur ultra duo miliaria usque ad silvas..."⁴⁶ Snaha o působivé ztvárnění je patrná též z nářku nad neutěšeným stavem Českého království v období těsně předcházejícím lipanskému střetnutí: "Fit magna strages in populo et desolacio terre. In lacrymas abeunt, omnia luctus habet. Ecce quam periculosa sacerdotum lis, dissensio et discordia! Nam ipsi omnium istorum fuerunt in causa et in ruina."⁴⁷ Takové stylistické dovednosti a zároveň znalosti literární tradice mohl mít v té době prakticky pouze student či absolvent vysokého učení.

Pro zařazení tzv. Starého kolegiáta mezi členy pražské univerzity, ba přímo mezi její mistry, mluví vedle zmínky o vybití kolejních knihoven v roce 1422 i další okolnosti.

1/ Pouze jeho kronika uchovala jména tří pražských mistrů /Vavřince z Nymburka, Šimona z Rokycan a Brikciho ze Žat-

ce/⁴⁸ které Pražané upálili v roce 1421 při dobytí Be-rouna, a zmínila se též o tom, jak pražský arcibiskup Konrád z Vechty světil na kněze scholáry a mistry přijímající pod obojí.⁴⁹

2/ V díle lze najít náznaky shod s textem Husitské kroniky Vavřince z Březové, zřejmě v partiích týkajících se let 1420-1421 /kupř. boje v západních Čechách na počátku roku 1421, dobytí kláštera v Oseku, Doksanech a Teplicích atd./.⁵⁰ Latinsky psaná Husitská kronika nenáležela právě k lektuře srozumitelné každému a ve čtyřicátých letech 15. století nebyla ještě rozšířena ve větším množství opisů. Starý kolegiát se s ní mohl nejspíše seznámit v pražském univerzitním prostředí.

3/ Rovněž námitku, že se líčení bitev a přímá účast na válečných taženích neslučovaly zrovna se zájmy středověkého intelektuála, můžeme odmítnout. Když Mikuláš Biskupec z Pelhřimova, hlava tábořské církve, vzpomínal na rok 1420, uváděl, že v době nebezpečí, hrozícího husitům od první křížové výpravy, poučovali kalichu věrní mistři, kněží a vzdělanci prostý lid, jak má bojovat proti nepříteli, a využívali při této agitaci spisů starých válečníků! ⁵¹ Nelze vyloučit, že se ohlas této četby projevil i v kronice Starého kolegiáta při vypravování o bitvách u Habrů, Německého Brodu a u Ústí nad Labem. A ani účast na válečných taženích není vyloučena u mistra vysokého učení, který mohl vojskům v nejednom směru prospět.⁵²

Všechny tyto argumenty nejenom nesvědčí proti autorství univerzitního vzdělance, nýbrž je podporují.

Mezi mistry pražského vysokého učení nenalézáme mnoho jedinců, kteří připadají v úvahu jako autoři kroniky. Jasně je, že dílo musel napsat člověk, který složil již před rokem 1417, kdy bylo pražské univerzitě odňato právo udělovat misterské grady,⁵³ příslušné zkoušky a žil ještě v roce 1441. Už P.M.Bartoš upozornil, že se okruh

kandidátů zužuje na pouhých pět mužů:⁵⁴ Prokopa z Plzně, Jana z Borotína, Jana Příbrama, Petra z Hradce, a Augustína z Klatov. Mistra Petra z Mladoňovic vylučují výše uvedené okolnosti a autorství Vavřince z Březové je krajně nepravděpodobné, neboť v roce 1441 byl již zřejmě mrtev.⁵⁵

Zaráží však skutečnost, že alternativa autorství mistra Petra z Hradce zůstala téměř nepovšimnuta a jen letmo tuto eventualitu nadhodili J.V.Šimák a F.M.Bartoš, který ji však okamžitě opustil.⁵⁶ A přitom právě tento mistr připadá mezi všemi jmenovanými nejspíše v úvahu. Pocházel z Hradce Králové, misterského gradu dosáhl v roce 1415 a zemřel zřejmě až po roce 1452, kdy se připomíná naposledy.⁵⁷ Ze života mistra Petra jsou k dispozici relativně hojná data, v knihovně metropolitní kapituly pražské se chová dokonce několik knih, které vlastnil.⁵⁸ Bohužel, co královéhradecký roďák dělal od dubna 1420, kdy pražské vysoké učení přerušilo vzhledem k válečnému nebezpečí pedagogickou činností⁵⁹/Petr tehdy zastával úřad děkana artistické fakulty⁶⁰, až do srpna 1436, kdy se opět objevuje v pramenech,⁶¹ nevíme.

Při pátrání po jeho osudech v bouřlivé revoluční době se lze zachytit jediné stopy. Jsou jí záznamy v rukopise M XIII pražské kapitulní knihovny, který vznikl v letech 1431-1432 v největším městě východních Čech a obsahuje opisy lékařských pojednání.⁶² Přepsal je z valné části "Waniczko Pisstkonis", žák královéhradecké školy, jejímž rektorem byl v té době jakýsi Petr z Hradce.⁶³ Zákonitě vyvstává otázka, byl-li tento Petr totožný s výše uvedeným mistrem Petrem. Ačkoliv na foliích kodexu M XIII není výslovně řečeno, že rektorem školy v Hradci Králové byl mistr Petr, je jiná identifikace značně problematická. Z Hradce Králové pocházel v tomto čase ještě bakalář Petr, který v Praze studoval těsně před revolucí,⁶⁴ ale o něm prameny jinak zcela mlčí. Na druhou

stranu musíme vzít v potaz, že v předhusitském a husitském období nebylo nic neobvyklého, zastával-li univerzitní mistr zároveň úřad rektora městské školy.⁶⁵ Např. již zmíněný Jan Borotín řídil školu v Sezimově Ústí,⁶⁶ tedy v rodném kraji, a obdobná situace není vyloučena ani v případě mistra Petra z Hradce, zejména když činnost univerzity byla i v první polovině třicátých let zanedbatelná.⁶⁷ Navíc východočeské anály hovoří k roku 1432 o vodní věži, která v Hradci Králové mistru Petrovi náležela.⁶⁸ Formulace zprávy ovšem nedovoluje rozhodnout, jde-li o mistra univerzitního či řemeslnického.

Bylo by však možné, aby mistr Petr z Hradce, známý jako umírněný utrakvista konzervativního smýšlení, žil a působil v jednom z hlavních center radikálního husitismu? Odpověď je jednoduchá. Bylo! Je přece známo, že vůdčí duch husitské pravice, mistr Jan Příbram, po roce 1427 žil a tvořil ve Stříbře,⁶⁹ které patřilo do tábořského svazu. Po roce 1427, kdy došlo k stabilizaci sil uvnitř husitského seskupení, táboři a sirotci nepronásledovali představitele mírného utrakvistického proudu, nýbrž snažili se jejich činnost kontrolovat a nebránili jim v diskusích a polemikách.⁷⁰ Mistr Petr z Hradce nebyl předním ideologem pravice, a již proto mohl na přelomu dvacátých a třicátých let klidně dlít v Hradci Králové.

Množství obyvatel největšího východočeského města nepřesáhlo v průběhu 15. století počet 5000 lidí.⁷¹ V sevřených prostorách městských hradeb se jistě všichni vzdělanci velmi dobře znali, takže by pro mistra Petra nebylo nijak obtížné získat přístup k historickým záznamům, ať již je psal Jan Krušinka nebo někdo jiný. Styky univerzitního mistra s rodným prostředím nemusely nutně skončit jeho návratem do Prahy, v níž se zase objevuje v roce 1436,⁷² a mohly pokračovat i po tomto datu,

kdy již Petr opět pedagogicky působil na univerzitě a zastával na ní i čelné funkce.⁷³

Skrývá se tedy pod neurčitým označením Starý kolegiát mistr Petr z Hradce? Říkám hned, že vše, co o sobě autor kroniky prozradil, není v rozporu s uvažovaným Petrovým autorstvím. Tři pražští mistři upálení v roce 1421 v Beřouně byli členy Karlovy koleje,⁷⁴ stejně jako Petr;⁷⁵ s jedním z nich, Šimonem z Rokycan, byl královéhradecký učenec zvolen v roce 1418 dispensátorem.⁷⁶ Starý kolegiát nikde nezastírá své sympatie k husitské pravici. V roce 1427 byl dokonce zajat po neúspěšném pokusu Jana Smiřického a Hynka z Koldštejna o dobytí Prahy.⁷⁷ Právě po této události se mohl mistr Petr uchýlit do rodného Hradce Králové, podobně jako se vrátil na rodnou západní Moravu mistr Petr z Mladoňovic.⁷⁸

V této souvislosti je zvláště významné porovnání počtu zpráv z Prahy a Hradce Králové, které Starý kolegiát na foliích svého spisu zaznamenal. Pro přehlednost uvádím jejich frekvenci v tabulce.

	1419-1427	1428-1433	1434-1441
Praha	22	1	13
Hradec Králové	6	2	5

Nápadný pokles pražských událostí v období let 1428-1433 signalizuje, že autor dlel v té době mimo Prahu. Ovšem pouhé dvě zprávy z Hradce Králové nejsou důkazem jeho pobytu v tomto městě či ve východních Čechách.⁷⁹ Situace se však rázem vyjasní, ověříme-li si, do jaké míry kronikář využíval královéhradecké anály.

Zprávy	1419-1427	1428-1433	1434-1441
původní či přejaté			
odjinud	62,7%	20,0%	41,2%
přejaté z východo- českých letopisů	37,3%	80,0%	58,8%

Kronikářova závislost na královéhradeckých záznamech pro období let 1428-1433 je více než očividná. Svého pramene se držel v tomto časovém úseku až úzkostlivě a vlastní komentář či vzpomínky omezil na minimum. Vše tedy nasvědčuje tomu, že v letech 1428-1433 žil autor skutečně ve východočeském regionu. Kdyby tomu tak nebylo, jistě by svou předlohu rozmnožil o události z jiných krajů země či Prahy, jak ostatně učinil v pasážích pojednávajících o letech 1419-1427 a 1434-1441. Tím definitivně padá i možnost autorství mistra Jana Borotína, který alespoň v letech 1429-1430 prokazatelně pobýval v Praze.⁸⁰

Z předcházejícího výkladu plyne, že Starý kolegiát reprezentoval svým smýšlením typ umírněného utrakvisty, rozhodně naladěného proti zahraničním interventům, avšak **nenávidícího** radikální husity. Žižka je pro něho "zrádce vytiepený",⁸¹ Pátek Holý "apostata"⁸² a polní vojska příčinou zkázy celé země.⁸³ Kronikářovo politické přesvědčení ilustruje přihlášení se ke koalici tábořských vítězů⁸⁴ a později ke skupině Příbramově. Nelze přehlédnout, že Petr z Hradce byl od mládí spjat s osobou Jana Příbrama⁸⁵ a stal se dokonce vykonavatelem jeho závěti.⁸⁶ Příslušnost ke konzervativním utrakvistickým mistrům i úzké styky se studenty, kteří později konvertovali ke katolicismu /jako kupř. Hilarius Litoměřický/,⁸⁷ zařazují Petra do stejného politického tábora jako Starého kolegiáta, **nenávidícího** Rokycanu stejně jako Žižku.⁸⁸

Všechny tyto nápadné indicie však nestačí, abych mohl bez pochyb prohlásit, že bylo s konečnou platností zjištěno jméno dalšího husitského kronikáře. Jakkoliv je autorství Petra z Hradce pravděpodobné, jisté nebude zřejmě nikdy.

Poznámky

1. Molnár A.: O tábořském písmenictví. Husitský Tábor 2, 1979, s. 17-31.
2. Palacký F.: Dějiny národa českého v Čechách a v Moravě IV. Praha 1939, s. 525-530.
3. Versammlung der historischen Section am 12. Februar 1846. In: Abhandlungen der königlichen böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften V/4, 1845-1846, Prag 1847, s. 23-26.
4. Tamtéž, s. 25.
5. Tento text není dochován v originálním znění, nýbrž pouze v opisech, z nichž relativně nejúplnější jsou rukopis B, Knihovna Národního muzea, sign. II F 8, fol. 192a-207a a rukopis b, Státní knihovna ČSR, sign. XIX C 21, fol. 118a-138a.
6. Staří letopisové čeští od roku 1378 do 1527 čili Pokračování v kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic z rukopisů starých vydané. Praha 1829.
7. Hessische Landesbibliothek, Cod. 3244, fol. 2a-19a.
8. Palacký F.: Die Geschichte des Hussitentums und Prof. Constatin Höfler. Prag 1868, s. 16.
9. Geschichtschreiber der husitischen Bewegung in Böhmen I. Ed. K. Höfler. Wien 1856, s. 78-102.
10. Tento svazek nebyl pro závažné chyby distribuován. Dále cituji zkráceně jako FRB VII.
11. Bartoš F.M.: Dr. Jan Borotín a kronika starého kolegiáta. Historia Universitatis Carolinae Pragensis XII/1-2, 1972, s. 50.
12. S fotokopii pracoval pouze Josef Pekař. Viz Pekař J.: Žižka a jeho doba IV. Praha 1933, s. 204.
13. Fototéka Ústavu československých a světových dějin ČSAV, inventární číslo 2345.
14. Dokazuje to i obrat, který písař použil po dokončení přepisu: "Huc usque de antiquitatibus regni Boemie." FRB VII, s. 39.

15. FRB VII, s. 30.
16. Flajšhans V.: Listy Husovy. Nové Atheneum 2, 1921, s. 374.
17. Bartoš F.M.: V. Novotný, M. Jana Husi korespondence a dokumenty. Naše věda 3, 1919, s. 45.
18. Bartoš F.M.: Soupis pramenů k literární činnosti M. Jana Husa a M. Jeronýma Pražského. Praha 1948, s. 91; Bartoš F.M.-Spunar P.: Soupis pramenů k literární činnosti M. Jana Husa a M. Jeronýma Pražského. Praha 1965, s. 74.
19. Bartoš F.M.: V. Novotný, M. Jana Husa korespondence a dokumenty, s. 45-46.
20. Bartoš F.M.: Chronicon veteris collegiati Pragensis. Časopis Národního muzea 98, 1924, s. 260-267.
21. Šůla J.: Staré letopisy české XV. století a jejich královéhradecká větev. Sborník Národního muzea, řada C-Literární historie 20, 1975, s. 52.
22. Nejstarší známý doklad spojení pražské a královéhradecké větve Starých letopisů poskytuje rukopis R, který byl vydán tiskem. Viz Staré letopisy české z vratislavského rukopisu. Ed. F. Šimek. Praha 1937.
23. Bartoš F.M.: Jan Borotín a kronika Starého kolegiáta. Jihočeský sborník historický 19, 1950, s. 37-43; týž: Husitská revoluce II. Vláda bratrstev a její pád 1426-1437. Praha 1966, s. 237; týž: Dr. Jan Borotín a kronika starého kolegiáta. HUCP XII/1, 1972, s. 49-54.
24. Staré letopisy české z vratislavského rukopisu. Ed. F. Šimek. Praha 1937, s. 84.
25. Bartoš F.M.: Jan Borotín a kronika Starého kolegiáta, s. 38.
26. Bartoš F.M.: Chronicon veteris collegiati Pragensis, s. 267.
27. Tamtéž.
28. Tamtéž.

29. Bartoš F.M.: Jan Borotín a kronika Starého kolegiáta, s. 38.
30. FRB VII, s. 38-39; text b Starých letopisů českých, fol. 137b; text B Starých letopisů českých, fol. 199a. Rovněž text Sa Starých letopisů českých, Knihovna Národního muzea, sign. V E 43, fol. 85b-86a. Právě tento poslední rukopis vykazuje se Starým kolegiátem průkazné shody pro období let 1440-1441.
31. Viz předcházející poznámku.
32. FRB VII, s. 39.
33. S textem b Starých letopisů českých se víceméně kryje 38 zpráv tzv. Starého kolegiáta! Některé mají i shody v chybném datování. Kupř. při líčení pražské defenestrace 30.7.1419 udává text b: "...před svatým Jakubem tu neděli..." Starý kolegiát pak "dominica ante Jacobi". To by ovšem bylo 23.7.1419.
34. Čornej P.: Rozhled, názory a postoje husitské inteligence v zrcadle dějepisectví 15. věku. Rukopis.
35. Solicki S.: Wiadomości geograficzne o Czechach v Annales Poloniae Jana Dlugosza. Sobótka 38, 1981, s. 152.
36. K této krvavé události Starý kolegiát lapidárně poznamenal: "Ego vix effugi." FRB VII, s. 30.
37. "Anno Domini MCCCCXXVIII^o, in hieme uterque exercitus campestris et Pragenses quidam, cum quibus ego fui..." FRB VII, s. 32.
38. Pekař J.: Žižka a jeho doba II. Praha 1928, s. 98-104.
39. Stein E.: O autora kroniky tzv. starého kolegiáta pražského. Český časopis historický 41, 1935, s. 113-118.
40. Novotný V.: O hlavních pramenech dějin doby husitské. In: Žižkova doba. Cyklus přednášek k pětistému výročí smrti Žižkovy. Praha 1924, s. 24-25.
41. Urbánek R.: Materiály pro edici Staré letopisy české. Písemná pozůstalost Rudolfa Urbánka v Literárním ar-

- chívu Památníku národního písemnictví, s. 783.
42. Hlaváček I.: Úvod. In: Ze zpráv a kronik doby husitské. Praha 1981, s. 25.
 43. Urbánek R.: Materiály pro edici Staré letopisy české, s. 783.
 44. FRB VII, s. 29.
 45. Urbánek R.: Materiály pro edici Staré letopisy české, s. 783. Urbánkův názor převzal v umírněné podobě Výbor z české literatury husitské doby II. Praha 1964, s. 287.
 46. FRB VII, s. 31.
 47. FRB VII, s. 34.
 48. FRB VII, s. 38.
 49. FRB VII, s. 28.
 50. FRB VII, s. 28-29. Viz k tomu též Husitskou kroniku, FRB V, s. 470, 504.
 51. "Quod bellum cum magna fuit diligentia et exemplo ac regulis antiquorum bonorum bellatorum roboratum /sic/ atque circumstacionatum per praefatos Pragenses magistros ac sacerdotes regni Bohemiae, qui tunc ab inicio dicto cum populo laborarunt." Mikuláš z Pelhřimova: Cronica causam sacerdotum Thaboriensium continens et magistrorum Pragensium ejusdem impugnationes. In: Geschichtschreiber der husitischen Bewegung in Böhmen II. Ed. A. Höfler. Wien 1865, s. 481.
 52. Nejenom jako písař či tlumočník, ale pro vojenské oddíly byly cenné též znalosti astronomie, která náležela k předmětům, jimž se na artistické fakultě vyučovalo.
 53. Kavka F. a kol.: Stručné dějiny University Karlovy. Praha 1964, s. 59.
 54. Bartoš F.M.: Chronicon veteris collegiati Pragensis, s. 261-262.
 55. Bartoš F.M.: Z husitského a bratrského dějepisectví IV. Z nových i starých spisů Vavřince z Březové. Časo-

- pis Musea Království českého 94, 1920, s. 193-194.
56. Bartoš F.M.: *Chronicon veteris collegiati Pragensis*, s. 262-263.
 57. Kejř J.: *Quodlibet M. Prokopa z Kladrub z r. 1417*. In: *Sborník prací k počtě 75. narozenin akademika Václava Vojtíška. AUC-Philosophica et historica II*, 1958, s. 27-48; Tříška J.: *Životopisný slovník předhusitské pražské univerzity 1348-1409*. Praha 1981, s. 448.
 58. Kejř J.: *Quodlibet M. Prokopa z Kladrub z r. 1417*, s. 33-34.
 59. Kavka F. a kol.: *Stručné dějiny University Karlovy*, s. 64-65.
 60. *Liber decanorum facultatis philosophicae Universitatis Pragensis ab anno Christi 1367 usque ad annum 1585*. In: *Monumenta Historica Universitatis Carolo-Ferdinandae Pragensis II*. Pragae 1832, s. 1.
 61. *Archív český VI*. Ed. F. Palacký. Praha 1872, s. 490.
 62. Podlaha A.: *Soupis rukopisů knihovny metropolitní kapituly pražské II*. Praha 1922, s. 275.
 63. *Tamtéž*.
 64. *Monumenta Historica Universitatis Carolo-Ferdinandae I*. Pragae 1830, s. 451. Tento muž obdržel hodnost bakaláře 1.12.1418 právě z rukou mistra Petra z Hradce.
 65. To byl případ Přibíka Pulkavy z Radenína, mistra svobodných umění, který řídil školu u kostela svatého Jiljí na Starém Městě pražském.
 66. *Acta judiciaria consistorii Pragensis V*. Ed. F. Tadra. Praha 1889, s. 176.
 67. Kavka F. a kol.: *Stručné dějiny University Karlovy*, s. 73-74.
 68. Text b Starých letopisů českých, fol. 131b.
 69. Boubín J.: K protipikartským traktátům Petra Chelčického a M. Jana Příbrama. *Folia Historica Bohemica* 4, 1982, s. 143-145.

70. Tamtéž.
71. Janáček J.: Doba předbělohorská 1526-1547. České dějiny I/1. Praha 1968, s. 164.
72. 21.8.1436 vystupuje jako jeden z poručníků poslední vůle mistra Jílka z Prahy. Viz poznámku 61.
73. Tříška J.: Životopisný slovník předhusitské pražské univerzity 1348-1409, s. 448.
74. Vavřinec z Březové píše: "...tribus magistris collegiatis collegii Karoli." FRB V, s. 478.
75. Hrdina K.: Seznam proboštů koleje Karla IV. Věstník ČAVU 57, 1948, s. 6.
76. Monumenta Historica Universitatis Carolo-Ferdinandae Pragensis I, s. 447.
77. FRB VII, s. 32.
78. Fiala Z.: O životě a díle M. Petra z Mladoňovic. In: Petra z Mladoňovic Zpráva o mistru Janu Husovi v Kostnici. Praha 1965, s. 26.
79. FRB VII, s. 33-34.
80. Účty hradu Karlštejna z let 1423-1434. Ed. J. Pelikán. Praha 1948, s. 104, 131, 151, 156, 161. Z tohoto pramene vyplývá, že Jan Borotín dojížděl v letech 1429-1430 z Prahy na Karlštejn léčit členy rodiny Tluksů z Buřemic.
81. FRB VII, s. 31.
82. FRB VII, s. 35.
83. FRB VII, s. 34.
84. FRB VII, s. 34-36.
85. Jan Příbram byl Petrovým promotorem při udělování misterského gradu 11.2.1415. Viz Patera A.-Podlaha A.: Soupis rukopisů knihovny metropolitní kapituly pražské I. Praha 1910, s. 201.
86. Teige J.: Základy starého místopisu pražského I/2. Praha 1915, s. 686-687.
87. Petr byl jeho promotorem. Viz Monumenta Historica Universitatis Carolo-Ferdinandae Pragensis II, s. 43.

88. "...magistro Johannis Rokyczane archiheretico..."
FRB VII, s. 39. Poměrně přátelské styky Jana Borotína s mistrem Rokycanou uvedený citát fakticky vylučují jako Borotínův.